

Bilaga: Gästblogg

Personalen på Nättraby vårdcentral blev inbjudna att bidra med en gästblogg på hemsidan för utredningen "Samordnad utveckling för god och nära vård" som publicerades 2020 09 11.

(<http://www.sou.gov.se/godochnaravard/blogg/>)

Visa omtanke, var en vän, ha roligt, det är möjligt

Fler ord behövs inte för att utveckla helhetssyn på hälsa i praktiken. Om orden får liv och kraft av praktisk handling. Där den djupare meningen bakom värdegrunden delas och förstås av de människor som tillsammans är lokalsamhällets gemenskap. Fungerar det kan man föra utvecklingen framåt, förbättra befolkningens hälsa och livskvalitet och till och med visa vetenskapligt att behandlingsresultaten för specifika sjukdomar blir bäst i landet.

Vi ska göra det här till en bättre plats att leva på är visionen och människors behov ska visa vägen. Tiden är mitten av 1980-talet. Platsen är slummen i Bromley by Bow, där fattigdomen bestått under århundraden. Förr migrerade fattiga från landsbygden till storstaden för att hitta arbete, nu från hela världen. Tillgångarna är en liten församling med en sliten kyrka, några konstnärer och ett dammigt ingenmansland i östra London. Verksamheten byggs av och med lokalsamhället. Grunden är kreativitet och att ha roligt. Arbetsmetoden är möten mellan människor och samhörighet. Platsen är bestående. Så klarar man att balansera mellan stabilitet och utveckling, möta behov och skapa möjligheter.

Vad ger oss längre liv, och gör livet värt att leva?

Det är förstås beroende på individuella förutsättningar men engelska Marmotrapporten visar att tillgången på sjukvård har mindre påverkan på vår livslängd än sådana saker som utbildning, arbete, miljöfaktorer, bostad, tillräckligt med bra mat, samhörighet och mening med livet.

Om man förstår det blir sjukvårdens roll i samhället tydligare. Då räcker det inte att sjukvårdens olika nivåer samverkar med varandra för att påverka befolkningens hälsa. Sjukvården behöver bli en del av människors hela liv, särskilt den primära vårdnivån. Våga ta sig an patienters komplexa behov, inte nöja sig med deras enskilda sjukdomar eller samsjuklighet. Inte nöja sig med följsamhet till riktlinjer för enskilda sjukdomar som sjukvårdens kvalitetsmått. Våga öka kvaliteten som experter i komplexa nätverk. Förstå att sjukvårdslogaritmer vi mäts mot kräver i övrigt friska patienter och snabbt förlorar sin relevans när patientens komplexitet ökar. När patienten har flera sjukdomar, livsvillkor och mediciner som påverkar varandra kan man inte längre förutse sambandet mellan åtgärder och resultat. Då kan en liten förändring i inställning ha stor effekt och en stor förändring i medicinlistan inte märkas alls. Då behövs den ödmjuka expertkunskap som provar åtgärder baserade på erfarenhet och kunskap. Med beredskap att ändra bedömningen efter hur den specifika situationen utvecklas.

Hålla balansen i skärningspunkten mellan kommunala och regionala insatser, civilsamhälle och andra aktörer

Den balansakt man upprätthåller i Bromley by Bow behöver vi lära oss mer om i vårt land också, på våra egna sätt med våra egna behov i vårt eget sammanhang. Vi behöver lära oss att våga prova utveckling med en bredare helhetssyn på människor i sitt sammanhang. Våga analysera med hjälp av värdegrund och vision istället för förutbestämda mätbara mål. Om man tänker efter är det fullständigt logiskt att kurser i blomsterarrangemang kan bli en framgångsrik modell att sköta bensår. Eller att ett ställe där man kan bara vara, träffa andra och ta en fika kan påverka behovet av vård för psykiatriska problem. Det gäller bara att komma på idén, och att våga prova.

Helhetssyn på hälsa för oss

Vår plats ligger i Blekinge, strax väster om Karlskrona. Vi har inte samma behov av bostäder och utbildning som i Londons slum, vi har andra behov. Vi som arbetar på ortens vårdcentral behöver ett friskt hus som inte gör oss sjuka. Samhället behöver ett centrum med gemensamma aktiviteter att samlas kring. Våra patienter säger att de känner sig ensamma, de förtjänar att bli tagna på allvar.

Vi vill bidra till omställningen av svensk sjukvård. Det kan vi göra genom att omsätta visionen om att visa omtanke, vara en vän, ha roligt och det går till svenska förhållanden. Vi har redan börjat, men för att det ska vara lönt mödan behöver vi kunna göra arbetet ordentligt. Vi behöver få respektera lokalsamhällets behov av utveckling och stabilitet framför förutbestämda målvärden och slutdatum. Vi behöver kunna analysera verksamheten, för att kunna utveckla det som fungerat bra och avveckla det som fungerar mindre bra för oss. I vårt lokala samhälle har vi fått en möjlighet att hitta vår balans mellan stabilitet och utveckling, behov och möjligheter.

Den möjligheten kan vi använda för att utveckla en modell till hjälp för andra lokala svenska samhällen, som kanske har större utmaningar än vårt. Men då behöver vi stöd i att hitta nya svenska former för utvecklingsprojekt, samverkan och analys. Och hjälp att hålla balansen ekonomiskt när vi lämnar tryggheten i att göra som alla andra för möjligheten att utveckla sjukvårdens roll i samhället.

Karin Ranstad
för oss som arbetar på Nättraby vårdcentral

Tips: Undersök själv Bromley by Bow Centre www.bbbc.org.uk
eller läs Marmotrapporten

Michael Marmot, Fair Society Healthy Lives – Strategic Review of Health Inequalities Post-2010 (2010, Department of Health)